Як на парубка, Мишко Чмир був не те щоб підстаркуватим, але й не молодим — добиралося до тридцяти. Видно, минув для нього той вік, коли бере нетерплячка женитися, хоча ще й тепер не одну дівчину пропікав чортячими смоляними очима до серця. Однак до клубу Мишко заглядав не так заради дівчат, як забити козла, послухати веселої балачки, а то й самому викинути якогось коника — не без того.

Це ж і ділити Бухареву кобилу — він придумав. Прийшов одного вечора до клубу веселенький (саме гуляли день молоді) і не завернув у каптьорку на доміно, а грудьми прочинив двері до зали, де під завивання охриплої радіоли хлопці з дівчатами витинали городських танців.

— Стоп! — голосно сказав Мишко і підняв угору вказівний палець.— Це все харки-макогоники.

Ті, хто знав його ближче, припинили вихиляси, а гонористіші хлопці, з дальніх кутків, продовжували ліниво човгати ногами, аби не подумали, що вони злякались.

Тоді Мишко підійшов до радіоли і клацнув вимикачем. Жалібно скавульнула платівка, всі притихли. Правда, один приїжджий студентик (прикотив на літні канікули до баби на молоко) наїжачився, глянув на Мишка по-півнячому лівим оком і обережно-погрозливо спитав:

— Шо такоє? — За руку він тримав тутешню десятикласницю, і та й собі витрішкувато дивилася на Мишка: напевно, їй було соромно перед студентом, що в селі ще водиться отака темнота, але сказати про це не наважувалась.

— А такоє,— випнув груди Мишко,— що я вам покажу, як треба танцювати. Миколо! — гукнув до завклубом.

— Я! — обізвався на сцені низенький сухий чоловічок, зігнутий над газетою (поза очі його звали Шпонькою).

— Ану, згадаймо молодість!

— Це ти про що? — спитав Шпонька, хоча вже здогадувався, що тут без його гармошки не обійтись. Це його дуже тішило, бо відколи у клубі з'явилася радіола, Шпоньку рідко просили заграти. А він любив, щоб не просто казали, а таки просили.

— Про твою музику! — Мишкові не терпілося, він переступав з ноги на ногу, як норовистий кінь.

Шпонька, усміхаючись на все лице, дістав із припорошеного чохла гармошку, кинув на плече ремінь і вийшов на середину зали. Довго пробував голосники, виказуючи всім виглядом, що він не машина і почне тоді, коли сам того схоче. Та врешті-решт розтягнув гармошку на всю — вона аж засміялася своїми глибокими зморшками — і, стріпнувши сутулими плечима, вшкварив гопака.

Мишко плеснув у долоні, молодь розступилася, і він одразу пішов навприсядки. Так хвацько викидав поперед себе ноги, що Шпонька справді згадав молодість і, солодко примруживши очі, завів:

Ох ти мода, мода, мода,

До чого ж ти довела!

Наша бабушка Матрона

Манік'юри завела.

Ех, ех, ех!

Лискучі пасма чуприни, як воронячі крила, падали Мишкові на очі, і він відкидав їх назад то рукою, то гордим помахом голови. Потім, пританцьовуючи і простягнувши вперед руки, став наближатися до дівчат, жестами припрошувати їх до танцю. Ті сором'язливо стенали плечима і відступали далі попід стіни. Мишко обійшов усе коло, однак ніхто не приставав на його запросини, і, мабуть, не через те, що не вміли танцювати гопака, а боялися, що не встигнуть за отаким-от вихором. І тільки тоді, коли його лискуче від смаги чоло взялося мачинами поту, раптом із гурту, мов пташка з куща, вилетіла дівчина і легко, ледь торкаючись підлоги, закружляла довкола.

Не відразу впізнали у ній Наталку — дівчину, в якої з лиця воду не пити, дебелу, з великими по-чоловічому руками. Її обличчя ураз спалахнуло, зайнялося півоніями, а тіло затремтіло пружно і легко.

Гармошка теж танцювала у Шпоньчиних руках, а той приспівував своєї:

Ой у млині на камені

Кукіль не вродився.

Старий козак, як собака,

Й досі не женився!

Ех, ех, ех!

Сміялася молодь, і Мишко теж осміхався на ті одверті натяки, тільки Наталка з виду була сумна, ніби нічого не чула й не бачила довкола, ніби й не з Мишком танцювала, а сама з собою...

Першим стомився Шпонька — те, що грав рідко, далося взнаки, стали німіти пальці, він ще тричі ехнув і різко стулив гармошку.

Мишко зупинився, та підлога ще й досі хиталася під ним, і голова йшла обертом. Він провів рукою по вологому чолі, прикрив долонею очі. Так ще трохи постояв, потім опустив руку і поглядом обвів залу: Наталки не було. Як крізь землю провалилася.

Хлопці й дівчата дивились на нього насмішкувато: а що, ухоркався? І тоді Мишко весело підморгнув їм, мовляв, усе ще тільки починається; скидаючи з себе втому, тріпнувся, як горобець у поросі, і тут відчув, що йому й справді кортить ще веселитися, та оскільки для танців компанія зібралася негодяща, сказав:

— Заводь радіолу!

Проте грати в доміно не лежала душа. Хотілося щось утнути, таке, щоб запам'яталося, щоб усі сказали: "Ого! От тобі й Мишко, от тобі й Чмир!" Тоді йому й прийшла на думку ота затія з Бухаревою кобилою.

Бухар, дрібненький дідок з довжелезними вусами — здавалося, то вони повсякчас хилять йому голову на груди,— часто заїздив у село вимінювати ганчір'я на глиняні свистки-півники, рибальські гачки, жилку і всяку всячину. їздив він возиком на старій худющій кобилі, через те й вирішив Мишко поділити саме цю конячину як таку, що ось-ось мала віддати богові душу.

Довго бубонів із Шпонькою,— той задоволено потирав долонями і кректав,— потім вони підкликали ще кількох хлопців, із тих, що, як казав Мишко, не були занудами, а коли люди розійшлися з клубу, гуртом взялися до діла. Шпонька відшукав шмат ватману, плакатне перо й чорнило, хлопці тісненько всілися за столом, закурили.

До глибокої ночі реготалися, пирхали, плескали один одного по плечі, вигукували: "Оце воно! Оце те!" і побожно дивилися на Мишка, як дивляться молоденькі солдати на свого бувалого в бувальцях старшину.

А рано-вранці на клубі, там, де вивішували оголошення про нові кінофільми, з'явився отой шмат ватману, густо списаний плакатним пером:

Ой дівчатка наші молоденькі,

Всі біжіть до Бухара раненько.

Здохла бідна дідова кобила —

Тре', щоб ви її та й поділили.

Кожна хай собі те вибирає,

Чого їй самій не вистачає.

Далі хлопці радили, що саме треба вибрати тій чи тій дівчині, натякали на який-небудь її ґандж, щоб не гнула кирпу.

Галя Попик візьме губи —

Цілуватись дуже любить.

Олі Стусь хай будуть вуха —

Вона любить все підслухать.

Валі Кулішисі — очі,

Бо моргати всім охоча.

Отак у сердешної дідової кобили відбиралося все і щедро дарувалося дівчатам — від гриви аж до хвоста. Рясніло там чимало

порад незлих, так, заради сміху, траплялися й кусючі. А останні два рядки були про дівчину незугарну, її ім'я ні в кого не крутилося на язиці, і лише Шпонька, мабуть, згадавши танець, вигукнув:

— А Наталка? Наталку ж забули! Загірну.

І тут хлопці побачили, що вся кобила вже поділена, не зосталося навіть копит, щоб нараяти їх бідній дівчині. Довго думали-гадали, та осяяло знову Шпоньку:

— А Наталці здір з нутром,

Щоб не всохла за Чмиром!

Він аж підскочив од такого дотепу, і хлопці теж вдоволено загелгекали, лише Мишко хотів було щось сказати, та його вже не слухали — Шпонька заходився писати. Так народилися останніх два рядки на ватмані, котрий уранці з'явився на клубі й провисів там цілісінький день, ваблячи до себе людей, аж поки хтось його не зірвав.

Після того Мишко Чмир ще частенько вечорами навідувався до клубу, однак заходив тільки в каптьорку, грав на висадку в доміно, а на танці й не заглядав. Приходив одразу після роботи — у стареньких припорошених штанях і сорочині (цілий день возив своїм газоном зерно від комбайна на елеватор),— жартував з дядьками, заливався від сміху після кожної виграної партії, і тільки коли у залі вмикали радіолу і в каптьорку долинали дівочі голосочки, одразу якось притихав, нашорошував вуха і тулив кісточку доміно не з того боку. В пам'яті озивалась гармошка, і він бачив Наталку, бачив, як зацвітають півонії на її щоках, як сумно примружуються очі, ховаючи сиву бездонну глибочінь... Вона привиджувалася якось тепло, аж гаряче, до млосного лоскоту в грудях — так буває лише у сні.

— Вилазь! — штурхнули його у бік.— Козел.

Мовби зрадівши, що програв, Мишко похапцем підвівся з-за столу, вийшов у коридор. Викурив сигарету, відчуваючи, як усім єством прислухається до звуків у залі. Але того, що так хотілося, не почув. Він нищечком прочинив двері — ті, що колись одчиняв грудьми,— і зазирнув усередину. В залі її не було. Кілька пар тупцювало в повільному танці, ніхто на Мишка й не глянув, тільки Шпонька, що сидів на сцені, втупившись у газету, на мить підвів голову. Мишко поманив його пальцем. Шпонька неохоче підвівся і вийшов у коридор.

— Наталки не було? — спитав Мишко. Незалежно спитав, вимогливо.

— Якої?

— Загірної,— притишив голос.

— А-а-а? Ні, не приходить вона після того. Образилась дурепа.

— Сам ти дурень! — гримнув Мишко і вискочив надвір.

Біля клубу стояв його газон (в гарячу пору Мишко не загонив його на ніч у гараж, а ставив у себе в дворі), він сів за кермо і рушив було на Тимківський куток, але передумав, розвернувся й поїхав додому.

Надивував матір тим, що перевдягнувся в нове, поголився і, не сказавши ні слова, вийшов із хати.

На землю опустилася густа ніч — видно, небо облягли хмари. У темряві на кущі білої ружі світилася одна-єдина квітка, її сестри вже одцвіли. Мишко підійшов до куща, взявся за цупкий колючий пагін, але тієї ж миті білі пелюстки полетіли йому до ніг, востаннє дихнувши солодко-гіркуватими пахощами. Може, це й на краще. Він ніколи нікому не дарував квітів і не знав, як воно робиться. А тут роздумувати ніколи. Мишко швидко пішов до машини.

Уже на Тимківському кутку вимкнув дальнє світло і став пригальмовувати. До двору Загірних підкотив тихенько, на нейтральній. Закурив і довго дивився на освітлені вікна будинку, де за білими занавісками вряди-годи ворушилися чиїсь тіні.

Мишко чув, як лунко б'ється його серце, і думав, що він несповна розуму, бо сотні разів проїздив і проходив повз ці ворота, навіть не глянувши в їхній бік, а тут щось огорнуло його гарячою поволокою, затуманило голову. Він повагався, потім поспіхом, наче боявся, що наступної миті буде пізно, натиснув на сигнал.

У дворі загарчав собака, а за хвилю рипнули двері — і на порозі з'явився Загірний, похмурий, неговіркий чоловік. Мишко бачив лише його сиву голову, що біліла в темені, як місяць за ріденькою хмарою.

— Що там таке? — прогув Загірний.

Мишко відкрив було рота, проте зам'явся, потім теж прогув невдоволено, сердячись на самого себе:

— Та з акумулятором... щось не те.

Загірний, грюкнувши дверима, пішов у хату.

Мишко мимоволі вийшов з кабіни, відчинив капот і став мацати акумулятор, наче боявся, що чоловік стежитиме за ним у вікно.

— Треба було сказати напрямки, щоб покликав Наталку,— дорікав сам собі за те, що сміливий лиш там, де не слід. О, там, де не треба, Мишко герой! Але ж Загірний і так скаже, що отой зірвиголова обламався коло їхнього двору, і Наталка вийде хоча б спитати...

Мишко ще довго гнув спину над мотором, косував на двері, та звідти ніхто не виходив. "Харки-макогоники!" — сердито сказав уголос, плюнув і з грюкотом закрив капот. Чорті-що!

Мишко заліз у кабіну і ще й дверцята причинив так, щоб у хаті почули, що він і досі тут. Але там ніби оглухли, навіть собака не загавкав.

— Так тобі й треба,— сказав сам собі.— На біса ти кому здався! — пробував розпалитися, розлютитись, та в душу знову закрадався теплий лоскіт, проганяв звідти злість, манив Мишка у якийсь лагідний, ласкавий сон, і він бачив, як дві щоки розквітають півоніями, як сумно примружуються очі, ховаючи сиву бездонну глибочінь...

Мишко й сам заплющився, аби ніщо не відволікало його від того сну, аби він довго-довго лоскотав його до млосної змори. Нехай ніхто не виходить із хати, хай ніхто не чіпає його і словом, тільки б він бачив це рожево-гаряче видиво, що так болісно й солодко пече йому груди...

Вдосвіта, ідучи на ферму, Наталка Загірна вгледіла біля своїх воріт машину, і щось кольнуло її у серце. Вона притьмом кинулася до кабіни, скочила на приступку і зазирнула всередину. Холод одліг від грудей.

...Мишко, скорцюбившись на сидіннях, солодко спав, і з лиця було видно, що він бачить гарний-прегарний сон.